

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ

BİTİRME ÇALIŞMASI

**1954'DEN 1974'E KIBRIS
İNSANININ ANILARI**

DERLEYEN:KADRIYE PİRE

(YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI SON SINIF ÖĞRENCİSİ)

(OKUL NO:960114)

TEZ DANIŞMANI :DOÇ. DR. BÜLENT YORULMAZ

2000

LEFKOŞA

İçindekiler

Önsöz	Sayfa 1-3
Giriş	Sayfa 4
I.Bölüm 1955 yılı anısı	Sayfa 5
Hasan Ahmet	Sayfa 6
II.Bölüm 1961-1963 yılları arasındaki anılar.....	Sayfa 7
Hasan Mehmet.....	Sayfa 8
Ahmet Onbaşı	Sayfa 9
Hasan Pire.....	Sayfa 10
III.Bölüm 1964 yılında yaşanan anılar.....	Sayfa 11
Fehmi Behaddin.....	Sayfa 12-13
Hüseyin Raif(Çağdan).....	Sayfa 14-15
IV.Bölüm 1974 yılında yaşanan anılar.....	Sayfa 16
Hacer Gürdal.....	Sayfa 17
Mustafa Hasan.....	Sayfa 18-19
Atalay Hakkı.....	Sayfa 23
Salih Salih.....	Sayfa 24-25
Ramadan Arkın.....	Sayfa 26
Ahmet Onbaşı.....	Sayfa 27
Fehmi Behaddin.....	Sayfa 28-29
Vasfiye Ezdeş.....	Sayfa 30
Mustafa Sarp	Sayfa 31
Zerrin Halit.....	Sayfa 32
Hasan Ali Dinçer	Sayfa 33-34
Havva Şafak Ahmet.....	Sayfa 35-36
Kudret Sarp.....	Sayfa 37-38

ÖNSÖZ

Küçük bir adacık düşünün ; Akdeniz'in ortasında,tarihi boyunca başka ulusların sömürgesi olmuş.

Bir topluluk düşünün, yeryüzündeki bir adacıkta, sömürgeciliğe karşı varoluş mücadelesi vermiş,kölelikten kurtulup,özgürlüğüne kavuşmuş.

Özgürlüğünün ardından,asla ulus bilincini yakalayamamış bu insanlar arasında,ırk,din kavgaları başlamış.

Sonuçta yıllarca aynı kaderi paylaşmış insanlar arasına düşmanlığın kanlı elleri girmiş...

O adacıktaki insanların hepsinin boğazına yapışmış o kanlı eller sıklıkça sıkılmış dostluğun,kardeşliğin yüreğini,birleşmez parçalara ayırıncaya dek...

Zaman akıp gitti.Savaş denilen insanlık ayıbının işleri ise,kara bir bulut gibi dolaşmakta halen,sokaklarında adacığın...

Belki birgün,duvardaki izleri silinecek gözyaşlarının...

Peki o adacıktaki insanlar unutabilecekler mi yaşananları?

İnsan yaşamı anılardan ibarettir,yaşananlardan insan yaşadıkları ile varolur insan...

Yaşananlar arasında en unutulmaz olanları,kuşkusuz ki büyük acılar ve büyük mutluluklardır...

Hele o büyük acılar ve mutluluklar toplumu oluşturan bireylerin ortak anlamıysa...

1957'den Türk askerinin adaya umudu getirdiği 1974'de kadar olan dönem,Kıbrıslı Rumların adayı Yunanistan'a bağlama hayalleri ile E.O.K.A tedhiş örgütünü kurdukları ve adayı kan gölüne çevirdikleri yıllardır bu yıllar... Acının,gözyaşının ve ölümün kol gezdiği yılları boyunca,Kıbrıslı Türkler,Anavatanları Kıbristan sökülüp atılmışlar,açlığa ve esarete mahkûm edilmişlerdir.

Köyleri yıkılan,işyerleri yağmalanan,her an öldürölme tehlikesi ile karşı karşıya kalan Kıbrıs'lı Türkler olanaksızlıkların içinde varoluş mücadelesini sürdürerek bu gün kurdukları K.K.T.C'de huzur içinde yaşıyorlar.

Ben Akdeniz'in Kıbrıs denilen o küçük adacığında barışa doğdum.Savaş nedir görmedi o çocuk gözlerim...

Büyüdüm dinleyerek savaşın o,çığlığını...

Ve birdaha akmaması dileği ile kan ve göyaşlarını yazmaktan yana koydum yüreğimi,Kıbrıs Türkünün korku yıllarını.

Umudum odur ki yaşanan acılar tekrarlanmaz,akıtılan kanlar tekrar akıtılmaz.

Öncelikle bu tez konusunu bana vererek,hlkımın yaşadığı acıları birkez de onların ağzından dinleyip,geçmişimi birkez daha,daha iyi öğrenmeme fırsat verdiği için Sayın Bölüm Başkanım Doç.Dr.Bülent Yorulmaz'a saygılarımı sunarım.

Ayrıca tekrar o acı günlere dönüp benimle anılarını paylaşan değerli büyüklerime teşekkürü bir borç bilirim.

Kadriye Pire

GİRİŞ

Kıbrıs konusunun özünü anlamak için bizim öncelikle Kıbrıs Rumlarının ve Yunanistanlıların Kıbrıs Adasının tamamını ele geçirmek için yaptıkları hain planları ve kurdukları örgütleri bilmemiz gerekir.

ENOSİS Rumlar'ın Kıbrıs Yunanistan'a bağlama çabalarının bir hareketidir.Bunu hayata geçirmek için E.O.K.A isimli yeraltı örgütünü kurarlar(1 Nisan 1955). Bu örgütün amacında ENOSİS'in gerçekleşmesini önleyen engelleri ortadan kaldırmak için planlar yapmak ve terör faaliyetlerini yürütmektir.Örgüt kurulduğu yıldan beri amaçlarını gerçekleştirmeye başlar ve masum türk yurttaşlarımızı öldürür.Daha sonra tefhiş ve politik oyunlarla bunu başaramayacaklarını anlayan Rumlar iki halkın'da eşit kurucu ortaklığına dayanan Cumhuriyeti kabul ederler ve 1960 yılında Kıbrıs Cumhuriyeti kurulur.Fakat bu Cumhuriyetde Enosis yolunda geçici bir dönem olmuş Rumlar yine Türk yurttaşlarını katletmeye devam etmişlerdir. 1960-1963 yılları arasında Rumlar daha çok örgütlenmişler, kurulan Cumhuriyeti yıkma çabası içine girmişlerdir. İlk önce ortaklık haklarımızı kaldırma önerilerini sunarlar fakat bu öneri Türk halkı tarafından kabul edilmeyince 21 Aralık 1963- 4 Mart 1964 yılları arasında Türklerin bulunduğu köylere giderek çeşitli vahşetlerde bulunmuşlardı. 1963-1974 yılları arasında Türk halkı büyük baskılar altında inanılmaz özveriler vererek yaşamışlardır.

Bütün bu acıların sonunda 1974 Mutlu Barış Harekatı ile Türk halkı hak ettiği barış ve özgürlüğe kavuşmuştur.

I.BÖLÜM 1955 YILI
ANISI

İngiliz hükümeti E.O.K.A. tedhiş örgütüne karşı Kıbrıslı Türklerden oluşan Oksidari (yardımcı) polis teşkilatını kurdu.1955 yılında bende bu teşkilata katıldım.1958 yılında E.O.K.A. tedhiş örgütünün İngilizlere karşı eylemleri artmıştı.Bir gün ben ve beş İngiliz görevli Perabey 'i köyünden Trodos'a doğru bir polis aracı ile giderken yolda E.O.K.A.'cılarının kurduğu pusuya düştük. E.O.K.A.'cılar polis aracını yaylım ateşine tuttular.İlk anda aracın şoförü vurularak öldü.Araç kontrolsüz kaldığından bir çam ağacına vurarak durdu.Bu vurma esnasında ben arabanın arka tarafına düştüm.Yaylım ateşi devam ettiğinden diğer görev arkadaşlarım vurularak benim üzerime düştüler.Daha sonra E.O.K.A.'cılardan biri aracın yanına yanaşarak cesetlerin üzerine kurşun sıktıktan sonra oradan ayrıldı.Ben yattığım yerde hiç kımıldamadığım için beni de ölü sandılar.

Aradan bir saat kadar bir süre geçtikten sonra olay yerine başka bir İngiliz askeri aracı geldi ve cesetleri diğer askeri araca koymaya başladılar.İngilizce konuştuklarını duyunca gelenlerin İngiliz olduklarını anladım.Gözlerimi açtım,benim sağ olduğumu anlayınca beni alıp hastahaneye götürdüler.

Hasan Ahmet Gündüz

Beladanisga (Çamlıca)

1935

II.BÖLÜM 1961-63 YILLARI ARSINDAKİ ANILAR

1961 Yılında yaşanan bir anı

T.M.T (Türk Mukavemet Teşkilatı) kurulduğu yıllarda bende bu teşkilatta görevliydim.Yayla'da 19 Piyade , 2 tane de siten vardı .Bunları halk arasında şifreli olarak konuşuyorduk.Şifre isimleri Siten (bildircin) , tabanca (Serçe) idi.Köydeki bütün silahları toplayıp bizim eve getirdik.Baf'ta komutan olan Halil Bey , Nevzat Yalçın , bir polis ve ben silahları temizledik.Bütün bunlar gizlilik içinde yürütülüyordu.T.M.T dışında kimse bunları bilmiyordu.Köyde bren (otomatik silah.Şifre ismi traş) eksikliği vardı.Bizim köyden T.M.T'de olan Hasan Bekir diye birini kasabaya bu silahı alıp gelmesi için görevlendirirler.Yolda gelirken Rum'lar tarafından yakalanır. Yakalandığına dair bize haber verilir . Bizim evde olan diğer kişilerin hepsi oradan ayrılır.Ben evde yalnız kaldım.T.M.T'de olan diğer arkadaşları çağırdım.Silahları parçalara ayırdık ve demir sandıklar içine koyduk.Evin içine bir kuyu açıp hepsini içine gömdük.1963 Mücahitlik dönemi başladığı zaman silahları ordan çıkartıp mücahitlere teslim ettik.

Hasan Mehmet

Yayla

24 Ağustos 1924

1963 yılında yaşanan bir anı

Bu yıllarda Rumlar Akridas planını oluşturu. Tahtakale mahallesinde Rum polisleri kasti olarak Cemaliye isminde bir Türk kadını ve kocasını öldürürler.Bunun üzerine olaylar patlak verir.Ertesi gün DR. Fazıl Küçük bir toplantı yapar ve Makaryosu davet eder.Yapılan bu görüşmelerde DR.Fazıl Küçük Rum polislerinin yaptığı bu olayı tekrar etmemelerini ister.Fakat birkaç gün sonra rumlar Küçükkaymaklı'ya saldırırlar.Bu saldırıda bende Küçük kaymaklıdaydım.Birçok masum insan evlerinden cıkartıldı ve işkenceye maruz kaldı.Bununla yetinmeyen Rumlar 27 Ocak'ta Baf'a saldırdılar ve aynı işkenceyi ordada tekrar ettiler.

Ahmet Onbaşı

Lefkonuk -Geçitkale-

1927

1963 yılında yaşanan bir anı

1963 olaylarında mevzide görev yapıyordum. Bir tarafta Rum diğer tarafta Türk mevzileri vardı. Mevzilerimiz okadar yakındı ki birbirimizin konuşmalarını duyuyorduk. Her gece nöbet tutuyorduk. Bir gün akşam üzeri yine mevzideyken Rumlar bizim mevzimizi sardı. Rumların başında Galanoz Zabit diye biri vardı. Türk askerleri Galanoz Zabiti muhakkak vurmak istiyordu. Bir süre sonra bulunduğumuz yere şu anda hayatta olmayan Ramadan Cemil (o dönemin zenginlerinden) gelir ve Zabiti vurmak isteyen Türklere engel olur, böylece Rumlar geri çekilir çünkü amaçları Türklerin tarafına geçmekti fakat bunda başarılı olamadılar.

Hasan Pire

Piskobu-Yalova-

23 Mayıs 1924

III.BÖLÜM 1964 YILINDA YAŞANAN ANILAR

Benimde içinde olduğum bir heyet Yayla'dan Erenköy'e gidiyordu.Amacımız Erenköy'den silah alıp köye getirmektir.Bize verilen talimata göre biz saat 20:00'de köyden ayrılacaktık.Fakat biz saat 14:00'de köyden ayrıldık.Böyle oluncada saat farkından dolayı Rumların kurduğu pusuya düştük.Bizi kurtarmaya kimse gelemezdi çünkü köyden erken ayrıldığımızı kimse bilmiyordu.Bize komutanlık eden Hasan Cafer'e buralarda birşeylerin olduğunu demeye varmadan Rumlar harekete başladı.Rumlar bize en azından bin mermi attılar.Ateş esnasında her birimiz bir yere dağıldık.Ön tarafta olan Kemal Behaddin ile Osman Hasan Abdurrahman siper aldılar.Ben,Ahmet Mehmet ve Hüsnü Cafer üçümüz bir yerdeydik.Biz artık ne yapacağımızı bilemedik ,bulduğumuz yerden aşağı mı yukarı mı çıkalım diye düşünürken karşıdan bize doğru gelen bir Rum askerini gördük.Atılan bombaların ışığında ben arkadaşlara bulunduğumuz yerden kaçıp ormana saklanalım , sabak olunca ne yapacağımızı düşünürük dedim.Arkadaşım Hüsnü Cafer "Ben yaralandım geri dönelim " dedi. Yirmi kişilik heyetimizde dört yaralı , ikide ağır yaralı vardı.Rum kamyonları gelip bizim bulunduğumuz yere projektörlerini doğrultunca Kemal ve Osman bulundukları yerden kalktılar Rumların ateşe başlaması üzerine yaralandıklarını gördük , fakat bizden

uzaktaydılar. Ateş kesilinca birbirimizden habersiz ayrı ayrı guruplarla ordan ayrıldık. Daha sonra diğerleriyle ormanda buluştuk. Biz Kemal ve Osman yaralı fakat sağ olduklarını biliyorduk ve onların da bizim gibi oradan ayrıldıklarını sanıyorduk. Ertesi gün radyodan onların ağır yaralı olarak esir olduklarını öğrendik. Kemal Behaddin iki ay sonra serbest bırakıldı ve köye geri döndü. Osman Hasan Abdurrahman önce Pendaya hastahanesinde , Türkiyeden gelen savaş uçaklarının filo komutanı olan Cengiz Topel'in uçağının düşmesinden sonra canlı bir şekilde Rumlar tarafından Pendaya hastahanesine getirilişini ve orda Rum doktor ve asker komutanları tarafından işkenceye maruz kaldığına tanık oldu. Ondan sonra Osman Abdurrahman yaralarının ağır olması nedeni ile Türkiye'ye kaldırıldı. Uzun bir müddet sonra köye döndü fakat ağır yaralarından sonra artık yürüyemiyordu.

Fehmi Behaddin

Yayla

1927

1964 yılında yaşanan bir olay

1 Ağustos 1964'de biz bir gurup Kıbrıslı türk öğrenci ve Rauf Raif DENKTAŞ ,Anamur'dan hücum botlarla birlikte erenköye çıktık.Daha sağ sol öğrenmeden üç dört gün sonra savaş başladı.Gündüz bütün gün ateş devam etti.Bu arada Alevkayası (Erenköyde bulunan bir köy) yanmaya başladı.Barış gücü askerlerinin aracılığı ile gece geç vakitlerde yangın söndürüldü.Sabaha yakın bir Rum hücum botu Erenköyü bombalayacağına rum köyleri olan Başı,Yama ve Pumo'yu bombaladı.Mücahitler bu duruma çok şaşırdı.Önce Türk donanması olduğnu düşünerek çok sevindik.Gün aydınlanınca durumu öğrendik.Bu defa aynı hücum bot Erenköy'ü bombalamaya başladı.7-8 Ağustos'da Türk uçakları geldi ve Rum mevzilerini ateş altına aldı.Bu arada Barış Gücü köye gelip köydeki kadın ve çocukları götürmeyi teklif etti.Fakat dönemin komutanı Ali Rıza Bey bu teklifi kabul etmedi ve öleceksek hep beraber ölelim dedi.Bu arada birkaç arkadaş rum havan toplarından şehit düştü.Türk Hava Kuvvetleri iknci gün bombardumana ara verdikleri bir sırada üç tane Yunan savaş uçağı gelip köyün içerisini bombaladı.Bu arada bir arkadaşımız daha şehit düştü.Aynı gece Rauf Raif DENKTAŞ gizli yoldan asker getireceğini söyleyip balıkçı sandalları ile Türkiye'ye gitti.Sabahleyin öğrendik ki kırk kişilik bir öğrenci gurubu köye

gelmiş.Aynı gün ateşkes sağlandı .Daha sonra ambargolar başladı ve Erenköye hiçbirşey girip çıkamıyordu.Köyde pişen bir ekmeği 53 parçaya bölüp yiyorduk.zamanla tuz kalmadığı için deniz suyunda pişen çorbayı içiyorduk.Türkiyeden gelen biz öğrenciler bir buçuk yıl zorluk içinde geçirdik.Banyo yapmayı ve elbiselerimizi yıkamayı hep denizden sağlıyorduk.Bu birbuçuk yılın sonunda bir antlaşma sağlandı ve Türkiyeden gelen biz öğrenciler Barış Gücünün vasıtası ile İksero(Gemikonağı) ve orda bekleyen bir Türk savaş gemisine bindirildikten sonra iki denizaltı eşliğinde iskenderun limanına çıktık.Ordanda otobüslere bindirilerek Ankara ve İstanbuldaki üniversitelerimize gittik.

Hüseyin Raif(Çağdan)

Kondu-Çanakkale-

1941

IV.BÖLÜM 1974 YILINDA YAŞANAN ANILAR

1974 yılında yaşanan bir anı

Köyümüzün basıldığı gün oğlum burhan esir alınır.köy basıldıktan sora bizde Birleşmiş Milletlerin oluşturduğu çadırlara gittik.Herkes bir yolunu bulup köye evinden birşeyler almaya giderdi.Bende çocuklarımın ısrarına dayanamayıp evden giyecek ve yiyecek almak için köye evime gittim.yanımda teyzem Hürmüste vardı.Köye vardığımız zaman rum askerleri köyde idi.Aynı gün oğlum bırakılır ve köye gelir.Köyde bulunan Rum askerleri oğlumun esirlikten yeni kurtulduğuna inanmaz,onun mevziden geldiğini sanırlar ,ve onu tekrar tutuklamak isterler.Ben Rumca bilmediğimden dolayı askerlere olayı izah edemedim .Teyzem Hürmüsün iyi Rumca bilmesinden dolayı olayı onlara izah ettik.Böylelikle askerler Limasol'a telefon açıp oğlumun esirlikten yeni bırakıldığını öğrenir,böylece o nu serbest bırakırlar.Bu olaya canlarıo sıkılan Rum askerleri bize "Burdan aldığınız tüm eşyaları bırakıp öyle gidin ."dedi.O an gözüm oğlumdan başkasını görmüyordu,o nu alıp çadıra döndüm.Çadırda bulunan kızlarıma "Size kardeşinizi getirdim başka birşey istemeyin."dedim.

Hacer Gürdal

Kondu-Çanakkale-

1938

1974 yılında yaşanan bir anı

Biz onbeş kişi mevzi kurmaya gittik.Rumların ani saldırısı sonucu biz Rum sınırında kaldık.Bir fırsatını bulup oradan İngiliz üstlerine kaçtık.Benim geçim kaynağım olan traktörüm Türklerin bulunduğı garargahın önünde kaldı.Üç gün sonra üstlerden kaçıp köye gittim.oraya vardığımda Rum polisi ile karşılaştım ve burada ne aradığımı sordu.Bende ona traktörümü almaya geldiğimi söyledim.Evim polisin yanında bulunduğundan dolayı orada çalışan bütün polisleri tanıyordum.Karşılaştığım poliste tanıdığım idi.Bana traktörümün nerede olduğunu sordu,ben de ona Türk garargahının önünde olduğunu söyledim.Polis saatına baktı ve onunla gitmemi söyledi.Söylediğimi yere vardığımızda traktörüm bıraktığım yerde idi.Bana alıp hemen gitmemi söyledi,bende kendisine oğlum Mustafa mevziye giderken saldırı başlamış ve motorunu köyde bırakıp gitti dedim.Gidip onuda alabilirmiyiz diye sordum.O da gidip alabileceğimizi söyledi.Motorun bulunduğu yere gittiğimizde,polise motor sürmeyi bilmediğimi söyledim.Birlikte motoru traktörün arkasına koyduk.Daha sonra polis bana sen İngiliz üstlerine dön ben de Limasola gideyim dedi.geriye dönüp 15-20 metre ilerledikten sonra karşıma Rumlarda iki çeteci silahlarıyla çıktı.Onları öyle aniden karşımda görünce çok korktum.Tesadüfen onlardan biri de benim tanıdığım çıktı.Onlara

köydeki evime gitmek istediğimi söyledim,onlarda bana gidebileceğimi söyledi.Fakat eve yaklaştığım zaman evin önündeki polis karakolunda yaklaşık 200 silahlı Rum askeri olduğnu gördüm.Öyle olunca eve gitmekten vazgeçtim ve geri İngiliz üstlerine döndüm.

Hasan Mustafa

Piskobu-Yalova-

1924

1974 yılında yaşanan bir anı

Askere gitmeden önce Ahmet Gencer isminde bir arkadaşım vardı. Bu arkadaşımın bir gözü rahatsızdı ve görmüyordu. Olaylardan önce askerliğini yapmıştı. 1971'den önce gönüllü mücahitlik vardı. 1971 yılından sonra yaşı dolan her genç mecburi askere alınıyordu. 1974 Kıbrıs Harekatı başladığında Baf Kasabasında üç arkadaşla birlikte Rum kesimine çok yakın bir mevzide görevdeydim. Harekatın ilk saatlerinde Kıbrıs Bayrak Radyosu devamlı radyodan milli marşlar çalıyor ve her beş dakikada bir Rauf Raif Denktaş Türk askerinin adanın dört bir tarafından çıkartma yaptığını bildiriyordu. Biz bu haberi radyodan duyduğumuz zaman mevzinin dışına çıkarak sevinç çığlıkları atmaya başladık. Bulunduğumuz mevzi denizi çok iyi gören, yüksek bir yerde olduğundan devamlı denize bakıp gelecek olan Türk gemilerini görmeye çalışıyorduk. Fakat ilerleyen saatlere rağmen görünürde hiçbir gemi, havada hiçbir uçak yoktu. Sonradan öğrendiğimize göre çıkarma sadece Girne'de Yavuz Çıkarma (adını sonradan alır) sahilinden yapılıyordu. Orada çok şiddetli çatışmalar oluyordu. Orada yenilen Rumlar hırsları ve kinleri ile Türk askerinin çıkmadığı yerlere saldırmaya başladı. Bizim bulunduğumuz Baf Kasabası da bunlardan biriydi. Tüm şiddeti ile saldıran Rum'a karşı biz elimizdeki az miktardaki demode silahlarla elimizden geldiğince onlara

karşı koymaya çalışıyordu. Fakat bu direnişimiz iki saati bulmadan tüm mevzilerin tek tek düşmesine neden oldu. Havan desteği ile mevzimize yaklaşan Rumlar bulduğumuz mevziye el bombası atarak iki kişinin ölmesine benim ve Ahmetin de yaralanmasına neden oldu.mevziye çıkan Rum askerlerinin mevzide sağ kalan varmı diye kontrol ettiği sırada bizim yardım çağırımıza gelen başka bir arkadaş tarafından vurularak öldürüldü.Bizi yaralı olarak hasyahaneye kaldırdılar.Oradan da arkadaşım Ahmet başından ağır yaralandığı için Kızıl Haç ile Avrotur İngiliz üstleri hastahanesine kaldırıldı.Ailesi onun öldüğünü sanıyordu.Ahmet aldığı ağır yaralardan dolayı diğer gözünüde kaybetmişti.Bu yüzden yanında yatan hastanın kim olduğunu bilmiyordu.Konuşmaya başladıklarında yanında yatanın Piskobulu Akay isminde biri olduğunu öğrendi ve ona benim Piskobu'da yaşayan bir ablam var dedi.Eniştesinin isminin Terzi Yıldız olduğunu ve onu tanıyıp tanımadığını sordu.Akay'da kendisine eniştesi ile çok yakın arkadaş olduğunu ve ailesinin burada yattığını bilip bilmediğini sordu.Ahmet'de bilmediklerini söyledi.bunun üzerine Akay'da ailesi aracılığı ile Ahmet'in ailesine haber gönderdi.Oğullarının yaşadığını öğrenen aile buna çok sevindi ve hemen İngiliz makamlarından izin alarak Ahmet'i görmeye gittiler.Ahmet oradaki tedavileri yapıldıktan sonra Türkiye'ye nakledilir.Türkiye'de yapılan seri ameliyatlardan sonra olaylardan önce hasta olan ve görmeyen gözü tedavi neticesinde görür,olay günü kaybettiği gözü yerine protez takılır.Yanında yatan arkadaşı Akay'ın da Limasol çatışmasında ayağına aldığı yaradan

dolayı sağ bacağnı dizden yukarı keserler ve protez bacakla hayatını devam ettirir.

İşin ilginç tarafı Rumlar tarafından vurulup bacağnı kaybeden Akay şimdi Londra'da bir Rum kızı ile evlidir.

Mustafa Emirzade

Piskobu-Yalova-

1954

II. Barış hareketi sırasında Lefke'nin kurtuluşunun ikinci gününde Lefkeye giren giriş kapısı nizamiyesinde ailesi güneyde olan Halil Fadıl isminde bir arkadaşımın nöbet tutuyorduk. Bölükten gelen bir haberle Halil bölüğe çağırılır ve yerine başkası gelir. Ertesi gün bölüğe gittiğinde Halil'in babasının güneyde öldürüldüğünü öğrendim. Bu haber Halil'e bölük komutanı tarafından söylenir. Bunun üzerine Halil bir gece nöbetteyken yanındaki arkadaşına az ilerdeki bahçeden portokal keseceğini söyleyerek ayrılır. Silahı ile birlikte Güneydeki ailesine neolduğunu öğrenmek için Güneye geçer ve o günden sonra ondan hiçbir haber alınamaz sağ mı ölümü olduğu meçhuldür.

Atalay Hakkı

Elye-Doğancı-

1953

1974 yılında yaşanan bir anı

Harekattan sonraki günlerde Lefkoşa'da mahsur kalan insanlar ordaki okullarda kalıyorlardı.Yapacak bir iş olmadığı için kahvelerde oturup güneyde kalan ailelerinin durumunun ne olduğunu merak edip sohbet ediyorlardı.Ben bir arkadaşla dolaşırken başka iki arkadaşımıza rastladık.Onlarla sohbet etmeye başladık.Sohbet ilerledikten sonra ayrılırken ne yapacağımızı sordular bizde yapacak bişeyimizin olmadığını bu yüzden kalacağımız yurda döneceğimizi söyledik.Onlarda bize biz esir kampına gidip rumları döveceyik sizda gelmezmissiniz diye sordular.Bizde ne olduğunu anlamayıp olay karşısında şaşırdık.Bunun nasıl olduğunu sorup gitmeye karar verdik.Yolda giderken onlar bunun nasıl olduğunu bize anlattılar.Kapıdaki nöbetçiye gidip esirlerden birini alıp döveceğini ve tekrar getireceğini söyleyeceğini söyler.Biz önce böyle birşeyin olamayacağını zannettik.Bize bunu yapmaktaki amaçlarının Rumlardan hınç almakoldugunu söylerler.Oraya gidip nöbetçi ile konuştuğumuzda gerçekten böyle birşeyin olduğunu anladık.Bir tanede ben almaya karar verdim.Bu arada ben 1974'ten önce Rum işyerinde çalıştığımdan biraz Rumca biliyordum.Biraz yürüyüp ıssız bir yere geldiğimizde,Rumun benimle konuşmaya başladığını,onun da ailesinin haberi olmadığını,iki çocuğunun olduğunu öğrendim.Onu dövmek için

gitmiştim ancak onunda benim gibi ailesinden haberi olmadığını öğrenince onu acıdım.Ona sigara ve kola ikram ettim ve tekrardan onu esir kampına götürdüm.Kapıdaki nöbetçi beni görünce bana “Nasıl iyi dövdün mü ?” deyince ona “Evet.çok iyi dövdüm” dedim.

Salih Salih

Köfünye-Güzelyurt-

1948

1974 yılında yaşanan bir anı

Limasol kasabası halkının esir düşmesinden sonra kasabanın erkeklerinin bir bölümünü okul avlusunda bir bölümünü de rum stadyumunda toplarlar.Çocuk ve kadınları da Rum hastahanesinde toplarlar.Ertesi gün çocuklar ve kadınlar Rum askeri kontrolü altında evlerine gönderilir.Olayın ikinci gününde 15:30 sıralarında sıra sıra oturan erkeklerin arasından Hasan Cafer isminde 27-28 yaşlarında bir adamın ayağa kalkıp tel örgülere doğru yürüdüğünü gördük.Rum askerlerinin “Yerine otur” ikazlarına aldırmadan “Dağ başını duman almış” marşını söyleyerek tel örgülere doğru yürümeye devam etti.Buna karşılık olarak Rum askerinin açtığı ateş sonucu orada yere yıkıldı.Bu olaydan sonra onun orada öldüğü ya da hastahaneye götürülürken ambulans’ta kasıtlı olarak öldürüldüğü söylenir.Yine bu olaydan sonra bölgede bulunan Ayten Salih isminde bir bayan doktorun girişimleri sonucu Birleşmiş Milletlerin almış olduğu önlemler sonucu ve yapılan sayımlar sonucu bu gibi öldürme olayları olmadı.

Ramadan Arkın

Piskobu-Yalova-

1956

1974 yılında yaşanan bir anı

15 Temmuz 1974 günü karım ve köylülerle birlikte Lefkoşa'ya gidiyorduk.Şöförümüz Ferdi Takkali idi.Komuşu köyde bulunan Andioni ismindeki bir Rum kadınına hediye olarak bir çanta erik götürmüştüm.Daha önceden de tanıdığım bu kadına erikleri götürdüğüm zaman bize önüp “İllaki bu gün lefkoşaya gidecekmisiniz” diye birkaçkez sordu.Çünkü darbe olacağını biliyordu.Arabada bulunan Mustafa Mehmet isminde biri alaylı bir şekilde “Düğüne giderik” dedi.Andioni’de darbeyi bildiğimizi zannetti ve bize alaylı bir şekilde “Güle güle” diyerek hızlı bir şekilde arabanın kapısını kapattı.Lefkoşa'ya girmek üzere iken Yunan tanklarının yolları kesmiş olduğunu görerek geri döndük.Döndüğümüz zaman Yunanlı askerlerin Pirgoda'da yolu kestigğini gördük.Orda bir Yunan askeri bizi arabadan aşşagiya indirip üzerimizi yokladı.Daha sonra rütbeli bir Yunan subayı gelip bize nereye gittiğimizi ve iznimizin olup olmadığını sordu.Ozaman ağzı gerçekten iyi laf yapan Mustafa Mehmet gidip Yunan subayına olayı anlattı ve biraz konuştuktan sonra yanımıza geldi.Daha sonra subay telleri işaret etti ve “Kaldırın,bırakın Erenköye gitsinler dedi” dedi.Erenköy’de üç gün kalıp Barış Gücünün yardımı ile geri köyümüze Yayla'ya döndük.

Ahmet Onbaşı

Lefkonuk-Kumköy

1927

1974 yılında yaşanan bir anı

1974 Barış hareketından sonra düşen türk köyleri yayla köyü düşmediği için oraya sığındılar.Oradan da dağ yolu ile kuzeye gitmeye çalışıyorlardı.Sekiz kişilik bir gurup Antroligu'dan yayla köyüne gelirler.Guruptakilerin yaş ortalaması 16-18 idi.Ben,Ali Zihni ve İsmet Hasan Cafer kuzeye geçmeleri için onlara yardımcı olmask istedik. Yarı yolda rumlerin kurduğu pusuya düştük. Rum polisleri telefon edip yardımcı kuvvet çağırdılar ve bizi ablukaya aldılar. Ateş altında kaldık.Yanımızdaki çocuklara oradan kaçalım dedik,fakat küçük oldukları için bunu yapmaya cesaret edemediler.Bütün bir geceyi orda geçirdikten sonra sabah olunca teslim ol çağırılmasına uyup teslim olduk.Teslim olunca gördük ki Rum polisleri tanıdığımız idi.Bize iyi niyetle niye köyünüzde kalmayıp yollara düştünüz ,iyi ki sizi biz bulduk yoksa buralarda tutuklananları kurşuna dizerler dedi.Bizde onlara bizi Gambo köyüne götürmeyin orada bize çok işkence yaparlar dedik ve onlar da tamam dediler.Polisler üstlerine telefon edip bizi yakaladıklarını ve bizi köyümüze götürmek istediklerini söyleyince,üstleri sert bir şekilde hayır,onları bize getirin dedi.Fakat bizi tanıyan polisler onları ikna edip bizi köyümüz Yayla'nın polisine teslim ederler.Ordaki polisler bize bir ihtiyacımızın olup olmadığını,tuvalete gitmek isteyip istemediğimizi sordular.Amaçları

bizi orada yalnız kısıp ağzımızdan laf almaktı.Sekiz kişilik gurutdan bir kişi gidip sorula sorulara “Biz Yaylaya gittik,orada üç kişi kuzeye geçmek için yardım edeceğinisöyledi” der.Bunun üzerine sekiz kişiyi biryere bizi başka bir yere ayırdılar.Çünkü biz suçlu durumuna düşmüştük.Aramızdan Ali Zihni’yi alıp içeri götürdüler ve ona ele başı sensin ne yaptığını anlat dediler.Biz’de ağızbirliği edip hiçbirşey söylememiştik.Daha sonra içeriye beni aldılar.Bende birşey söylemedim.Burada bulunan polisler bizi çok sıkıştırıyorlardı.Tam bu sırada Barış Gücü askerleri gelip içeriye girdi.Bunun üzerine Rum polisi bizi serbest bırakıp ,sekiz kişilik gurubu köyüne yolladılar.

Fehmi Behaddin

Yayla-Baf

1927

1974 yılında yaşanan bir anı

Köyümüzdeki erkeklerin çoğu İngiliz üstlerine gitmişti. Ben daha bir aylık evli idim. Kocam İngiliz üstlerine giderken ona yanında taşınması için ufak bir KÛRAN verdim. Kocam benide yanına aldirmek istiyordu. O zamanlar kimse kimseye güvenmiyordu. Kocam bir İngiliz taksiciye para vererek gelip beni almasını söyler. Taksiciye inanmam için ona şans getirmesi için verdiğim KÛRAN'I verir. Böylelikle gelen taksici bana KÛRAN'I gösterir bende ona güvenip kocamın yanına giderim.

Vasfiye Ezdaş

Kandu-Çanakkale-

1955

1974 yılında yaşanan bir anı

Hârekat başladığı zaman annem Baf kasabasında olduğu için orada kaldı. Ben anneannem'le birlikte Magosa'nın Baykal bölgesinde kalıyorduk. Benimle birlikte küçük kardeşimde kalıyordu. Ağbim İstanbul'da askeri okulda okuyordu. Ablam ise Ankara'da tahsilde idi.

Savaş başladığı zaman beni'de askere aldılar. Ben mevzide iken bizim oturduğumuz bölgenin boşaltıldığı haberini aldım. Anneannem çok yaşlı olduğu için dışarda olan olaylardan habersiz evde oturuyordu. Bölgenin boşaltıldığı haberini alırken hemen eve koştum ve anneannemi oturduğu pabuçları ile kardeşimide pijamalı birşekilde hiçbirşey almadan alıp Magosa girişindeki hisara kadar olan çekilme yerimize getirdim. Kadınlar ve çocuklar okullara ve camilere yerleştiriliyordu. Bende onları bir camiye yerleştirip Akkuledeki birliğme döndüm. Birlikte çatıştığımız mevzide Turgay diye bir arkadaşım vardı. Çatışma sırasında mevzi küçük olduğundan mevziyi değişerek kullanıyorduk. Turgay mevziden dışarı çıktığı sırada Rumlar tarafından vuruldu. Onu hemen hastahaneye kaldırdılar fakat kurtulamadı.

Mustafa Sarp

Limasol

1957

1974 yılında yaşanan bir anı

Savaş başladığı zaman kaldığımız köyden geceleri silah sesleri duyuluyordu. Babam ve dedem mevzide görev başında idi. Dedemi ilerleyen yaşının etkisi ile kalp rahatsızlığı vardı ve buna rağmen hem mevzide çalışıyor ve geceleri bize yemek getiriyordu. Biz evde annem, bir erkek kardeşim, iki kız kardeşim ve yedi aylık bir bebek olan küçük kardeşimle kalıyorduk. Bir gün silah sesleri kesilir ve biz ne olduğunu merak ederek korku içinde dışarıya çıktık. Köy halkının eşyaları ile birlikte sahile doğru yürüdüğünü gördük. Biz de hemen evdeki ufak tefek eşyamızı toplayıp onlara katıldık. Aşağı yukarı 4km. Yürüyerek İngiliz üstleri olan Paramal kampına sığındık. Daha sonra bulunduğumuz yere dedem geldi fakat babam yanında değildi. Bunu merak eden annem boşaltılan köye gidip hem babamın orada olup olmadığına hem de traktörümüzü aldı. Babam ve mevzide çatışan diğer kişiler daha sonra İngiliz askerleri ile bizim bulunduğumuz yere getirildiler. Herkes çok açtı ve İngilizlerin verdiği bisküvileri yedik. Daha sonra yediğimiz bisküvilerin köpekler için olduğunu öğrendik. Birdaha da bunlardan hiç yemedik. Ertesi gün sahilde ekmek verileceğini öğrendik ve hepimiz oraya gittik. 12 yaşında küçük bir dilim ekmek için mücadele verdiğimi dün gibi hatırlıyorum.

Zeerin Halit

Evdim-Limasol-

1961

1974 yılında yaşanan bir anı

20 Temmuz 1974 tarihinde başlayan Mutlu Barış Harekatı'nın neticesinde Türk köylerine başlayan Rum saldırıları sonunda yaşamakta olduğumuz Limasol Kasabasına bağlı Düzkaya Köyünü telef ederler. Köyümüze yakın olan Piskobu İngiliz Üstleri'ne sığındık. Bu bölge sorumluları üstün gayretleri sonucu burada toplanan Türk mültecilerine acil ihtiyaçlarını karşılayacak bir düze kurmuşlardı.

II. Barış Harekatından sonra birçok Türk, bu açık cezaevi durumunda bulunan mülteci kampından kaçarak gizli yollarla kurtarılmış bölgeye geçmekteydiler. Ben de özgür bölgeye geçmek için eniştem Günay, yeğenimin kocası Özel ile anlaşarak özgür bölgeye geçmeye karar verdik. Bir akşam üçümüz buluşarak eniştem Günay'a ait kamyonet ile yola koyulduk, fakat geçiş yollarını bilmiyorduk. Biz de gizli yollardan Kuzey Kıbrıs'a geçmek için hareket eden çinganelere ait bir kamyoneti takip ederek yola koyulduk. Limasol Kasabasını çıkarak Lefkoşa'ya doğru giderken bir Rum polis aracı bizi fark edip takip etti ve bir müddet sonra bizi durdurdu. Kamyoneti sürmekte olan eniştem Günay'ı polis aracına aldıktan sonra bir Rum polis memuru da kamyoneti sürerek bizi Limasol kasabasındaki polis müdürlüğüne götürdüler. Oraya gittiğimizde silahlı Rum polislerinin orada mevzilenmiş olduğunu ve orada bizler gibi tutulan bir çok Türk gördüm. Bazı Rum polisleri oradaki Türklere silahın dipçikleri ile vurmakta ve onlara Rumca hakaretlerde bulunmaktaydılar. Ben o akşam Rum polislerinin bizi öldüreceklerini sandım. O akşam sabaha

kadar ne olacağımızı bilmeden polis merkezinde bekledik. Sabahleyin polis merkezine Birleşmiş Milletler Barış Gücü askerleri gelerek bizi alıp tekrar Piskobu mülteci kâmpına götürdü. O akşam çekmiş olduğumuz korkuyu hiçbir zaman unutamayacağım.

Hasan Ali Dinçer

Evdim (Düzkaya)

1-6-1953

1974 yılında yaşanan bir anı

Ben 15 yaşlarımda idim.Köyümüzde Rum yoktu fakat çok yakınımızda Rum köyleri vardı.Okulun tatil olduğu bir günde,yakınımızdaki Rum köylerinde bir tedirginlik başlamıştı ve bu bizim köye'de yansıyordu.Babam uzun bir süreden beri mevzide idi.Bir gece sabaha karşı köyümüzü rumlar kuşattı.Babam T.M.T'de olduğu için evin samanlığının altı silah deposu olarak kullanılıyordu.Kuşatma sırasında annem bizi alarak babaannemin evine götürdü.Onun evi kerpiç olduğu için mermiler evin içine girmiyordu.Bir süre sonra köyümüz düştü.Rum askerleri herkesin evine girip onları zorla dışarı çıkarttılar.Bu arada babam T.M.T'de olduğu için anneme küçük bir tabanca vermişti ve annem'de onu benim üzerimde saklıyordu.Rum askerleri geldiği zaman ben korktum ve tabancayı kuyuya attım.Bizi evden dışarı çıkarttıkları zaman ayakkabı giymeye bile fırsatımız olmamıştı.Sıcak asfaltın üzerinde ayaklarımız yanıp gandil gandil olmuştu.Rum askerleri bütün köy halkını boşbir arazi içerisinde ablukaya aldılar.Daha sonra üzerimizden Türk uçakları geçmeye,Beşparmak ve Kantara Dağlarını bombalamaya başladı.Dağlar yanmaya başlayınca dumanları bizim köye kadar geldi.Daha sonra bulunduğumuz yere İngiliz askerleri gelerek bizi oradan aldı köyün kulübüne götürdüler.Bir Rum komutanı gelip "Sizin

evinize gitmenize izin vereceğiz fakat hiç kimse evden dışarı çıkmayacak” dedi.Köydeki bütün erkekler mevzide olduğundan herkes guruplara ayrılarak evlerine gitti.İki hafta boyunca evden dışarıya çıkmadık.Rumlar kulüpdeki Türk bayrağını indirerek kendi bayraklarını asmışlardı. İkinci haftanın sonunda bayraklarının yanında bir teslim bayrağı gördük.Bütün köy halkı dışarıya çıkıp gelen türk askerlerini büyük bir sevinçle karşıladık.

Havva Şafak Ahmet

Ergazi

1958

1974 yılında yaşanan bir anı

1974 yılında İstanbul'da askeri okulda okumakta idim. 19 Temmuz günü okulumdan izin alarak üniversitede okuyan arkadaşlarımın evine gittim. Akşamıda onlarla geçirmeye karar verdim. O dönemin güzel gazinolarından birine gidip eğlendikten sonra saat 02:00'da eve geldik. Saat 04:00 gibi kapı çalındı açtığımız zaman gelenlerin aslen Diyarbakırlı olup İstanbulda okumaya gelen yan komuşularımız olduğunu gördük. Bize Kıbrısta çıkartmanın başladığını Bizim haberimizin olup olmadığını sordular. Bu haberi aldıktan sonra hemen bir taksiye atlayıp 1 saatlik bir yoldan sonra okula vardım. Okulda herkes alarm noktasında idi ve bende silahımı alarak sıraya girdim. Temmuz ayı olmasına rağmen çok sağınak bir yağmur başlamıştı. Sıra bize ancak iki gün sonra geldi ve 22 Temmuz ggecesi yola çıktık ve Ertuğrul çıkartma gemisi ile 23 Temmuz sabahı girne sahiline çıktık. Girne kalesine çekilen Rumlar halen daha direniyorlardı. Gecesi bir araçla gizlice Girne Boğazına oradan da Lefkoşa'ya geçtik. Sabahleyin ilk olarak Lefkoşa sancağına teslim olduk. 15 arkadaştan herbirimiz bir bölgeye dağıldık. Bu arkadaşlarımızdan olan Erdoğan Lefke tarafına gidecek olan 39. Tümene klavuz olarak gitti. Erdoğan o zamanlar nişanlı idi ve nişanlısını çok özlediğinden onu Birleşmiş Milletler aracılığı ile yanına

getirtmek istedi.Nişanlısı ise yalnız gelemeyeceğini ancak annesi ce babası gelirse gelebileceğini fakat onların tedirgin olduklarından pek niyetli olmadığını haber almış ve çok morali bozulmuştu.Bir anlık üzüntünün verdiği cesaretle erdoğan Kârargâh çadırında bulduğu bir elbombasının fûnyesini çekerek can verdi.Bu haber beni gerçekten çok üzmüştü.Bu arada bende diğer arkadaşlar gibi görev aldığım bölge olan Ledra Palace ve Lokmacı barikatı arasında idim.Ailem Magosada olduğundan dolayı onlardan pek haber alamıyordum.II. Barış hareketine kadar bölgede kaldım daha sonra II.Barış hareketi neticesinde klavuz olarak zırhlı birliklerle Magosaya girdik.Aşırı bir direniş yoktu ve bende ordaki eski görevim olan inzibat komutanlığını devraldım.O günden 1994 yılına kadar huzur içinde askerliğimi ifa ettim.

Emekli.Yarbay. Kudret Sarp

Limasol

1954

İsim Adları Dizini

-A-

Ahmet Onbaşı , 27

Ahmet Mehmet , 12

Ahmet Gencer , 20

Dr.Ayten Salih , 26

Ali Rıza , 14

Ali Zihni , 28

-C-

Cemaliye Hanım , 8

-F-

Fehmi Behaddin , 12

Ferdi Takalli , 27

Dr.Fazıl Küçük , 8

-G-

Golonos Zabit , 10

Günay Bey , 33

-H-

Hasan Ahmet Gündüz , 6

Hasan Mehmet , 8
Halil Bey , 8
Hasan Bekir , 8
Hasan Pire , 10
Hasan Cafer , 12 , 16
Hüsnü Cafer , 12
Hüseyin Raif (Çağdan) , 15
Hacer Gürdal , 17
Hürmüs Hanım , 17
Halil Fadıl , 23

-İ-

İsmet Hasan Cafer , 28

-K-

Kemal Behaddin , 12

-M-

Makaryos , 8
Mustafa Bey , 18
Mustafa Mehmet , 27

-N-

Nevzat Yalçın , 8

-O-

Osman Hasan Abdurrahman , 12

-R-

R.R.Denktaş , 14 ,20

Ramadan Cemil , 10

-T-

Turgay Bey , 31

Terzi Yıldız , 21

Yer İsimleri Dizini

- Alevkayası , 14
Aurotur , 21
Antroligu , 28
Ankara , 15
Baf , 8 , 20
Başı Yamo , 14
Düzkaya ,
Erenköy , 12 , 14
Gambo , 14 , 8
İksero , 5
İstanbul , 37
Küçük Kaymaklı , 8
Limasol , 18 , 21
Lefke , 23 , 37
Lefkoşa , 24 , 27 , 37
Magosa , 31 , 38
Perabey , 6
Piskobu , 21 , 33
Paramal , 32
Pirgo , 27
Tahtakale , 8
Yavuz Çıkarma sahili , 38
Yayla , 29 , 27